

În cele din urmă, în orice studiu comparativ, existența unei baze de date incomplete creează o serie de probleme. În studiile de caz istorice, disponibilitatea probelor și detaliilor cu privire la politica externă determină interpretări din cauza tendinței firești de a presupune, până la proba contrarie, că „alții sunt capabili să controleze lucrurile mult mai bine decât tine”⁶. Observând cazuri bine cercetate de comportament în politica externă, și mai ales nu numai a țării proprii, devii „mult mai conștient de confuzia, conflictele și erorile” care îi stau la bază.

Ipoteza unui control central, bazată pe un număr mic de probe și în absența detaliilor, explică evaluările mai dure și, în general, mai negative ale motivelor, în timp ce ipoteza unui control slab, bazată pe mai multe detalii și mai multe dovezi, determină „o analiză mai iertătoare și mai puțin amenințătoare”⁷. În vreme ce nu se poate face mare lucru pentru a suplini lipsa probelor în unele cazuri, spre deosebire de altele, conștientizarea explicită a acestei probleme este utilă pentru ameliorarea interpretării prejudiciabile care rezultă.

ii. Probleme de interpretare – prejudecata prin selecție

Dincolo de problema de a fi prea superficial cercetat sau de cea a istoriei „rele”, cel mai problematic fenomen, al prejudecății prin selecție, compromise, de asemenea, utilizarea studiilor de caz comparative în teoria relațiilor internaționale.⁸ După cum avertiza, pe bună dreptate, Lustick:

... munca istoricilor nu este considerată de către istorici a fi, și nici alții nu o pot în mod legitim trata ca o narațiune de fundal fără probleme, din care datele neutre teoretic să poată fi extrase pentru delimitarea problemelor și probarea teoriilor.⁹

Într-adevăr, sursele secundare, cum ar fi articolele și monografiile istorice, reflectă, în general, predilecții și intenții politice conștiente și inconștiente, precum și disponibilitatea, alegerea și înțelegerea informațiilor provenite din surse primare. Mai mult decât atât, monografiile istorice de obicei includ presupuneri teoretice implicite, împreună cu tendința corespunzătoare de a exagera importanța sau de a minimiza anumite relații, corelații și motivații. Dubla provocare cu care se confruntă un cercetător științific în domeniul politicii atunci când apelează la un studiu istoric comparativ este de a recunoaște faptul că alegerea materialului provenit dintr-o sursă secundară reprezintă un proces conștient și, chiar și atunci când nu poate identifica preferințele politice și metodologice din fiecare sursă secundară consultată, trebuie să le controleze cât mai bine.

Există câteva strategii utile în acest sens. De exemplu, pot fi selectate lucrările care conțin ipoteze teoretice care nu contravin sau cel puțin nu sunt total paralele cu teoria testată. Alternativ, variațiile istoriografice ar putea fi notate în mod explicit. Ori s-ar putea încerca o „cvasitriangulație” a unor interpretări mai mult sau mai puțin pozitive, neutre sau negative ale unor evenimente ori decizii la nivel înalt. În mod similar, ar putea fi confruntate lucrări bazate pe ipoteze teoretice aflate în competiție. Sau, în anumite cazuri controversate, s-ar putea face o „triere explicită” a informațiilor provenite dintr-o sursă, identificându-se și subliniindu-se înclinațiile sale, stabilindu-se astfel parametrii de evaluare a credibilității sale¹⁰.

2. Probleme conceptuale

Neorealismul, sau realismul în acest caz, nu reprezintă doar o teorie unificată, ci, mai curând, o școală de gândire sau un program de cercetare bazat pe un set comun de ipoteze, care a generat o varietate de teorii¹¹. Ideea centrală a supozițiilor neorealismului specifică faptul că statele, principalii actori în sistemul internațional, sunt raționale în urmărirea propriilor interese și nu se diferențiază unul de celălalt în privința modului de funcționare. Sistemul în sine este anarhic, fără vreo autoritate globală și, prin urmare, statele din cadrul sistemului sunt silite să urmeze o politică bazată pe forțele proprii, cu scopul de a-și maximiza securitatea/puterea. Teoria realismului structural a lui Kenneth N. Waltz este considerată atât teorie dominantă în cadrul școlii neorealiste, cât și teorie dominantă a relațiilor internaționale în științele politice¹². A doua teorie analizată aici în detaliu, modificarea celei a lui Waltz de către Stephen Walt pentru a include intenția alături de putere ca factor determinant principal al rezultatelor sistemului, este, de asemenea, considerată o lucrare clasică în acest domeniu¹³. A treia lucrare, scrisă de Randall Schweller, le extinde pe cele ale lui Waltz și Walt – ambele concentrându-se pe formarea de alianțe ca replici defensive –, incluzând alcătuirea de alianțe ofensiv-agresive¹⁴.

Deoarece neorealismul se referă în primul rând la formarea repetată a balanțelor de putere, se consideră, în general, că explicația variațiilor în comportamentul unui stat (de exemplu, politica externă sau de securitate) necesită luarea în considerare a factorilor non-sistematici. Astfel, apare întrebarea de ce neorealismul, mai mult decât oricare altă teorie, ar trebui ales pentru a analiza formarea alianței unui stat mic în timp de război și comportamentul în interiorul alianței. Motivele sunt multiple. Ca teorie la nivel de sistem de putere și securitate, neorealismul este conceput pentru a descrie comportamentul în cadrul alianței a statelor teritoriale în vremuri de război: acea

autoritățile guvernamentale și din politica externă diferă în mod semnificativ de practicile actuale din planificarea militară și de desfășurare a forțelor. După cum nota John Lewis Gaddis despre politica SUA în timpul Războiului Rece, documente desecretizate susțin faptul că „informațiile publice nu reflectă în mod fidel ceea ce s-a întâmplat în realitate“ și că marea diferență dintre orientarea politică și practică – între politica declarată și cea practică – sugerează cu tărie că „nu întotdeauna spunem ceea ce gândim“¹.

Această problemă este deosebit de acută în cazul studiilor de securitate, când transmiterea către grupuri diferite creează adesea o diferență considerabilă între evaluările și politicile reale și cele destinate marelui public. Există, de exemplu, o diferență importantă între modul de percepție a amenințării de către conducerea de stat și prezentarea acestei amenințări populației, aliaților și adversarilor. După cum concluzionează corect Gaddis, precizia în descrierea evenimentelor din trecut necesită o bază de date „cu referire la ceea ce se întâmplă în spatele scenei, precum și la ceea ce se întâmplă în public“². O ierarhizare a probelor primare în funcție de exactitatea lor în privința reflectării politicilor reale ar fi următoarea:

- documentele de presă, comunicatele publice;
- corespondența diplomatică oficială, instrucțiunile primite de diplomați;
- corespondența particulară între șefii de state, discuțiile din cadrul guvernelor;
- deciziile executive, instrucțiunile și dispozițiile din cadrul guvernelor.

Problema asociată cu originea și intențiile probelor primare este întru câtva complicată de o tendință de multă vreme existentă atât în cadrul istoriografiei, cât și al conceperii teoriei relațiilor internaționale, de a se baza pe ceva care nu reprezintă „cea mai bună dovadă“ în evaluarea politicii de securitate. Pionierul secolului al XIX-lea în „verificarea și analiza“ critică a surselor istorice, Leopold von Ranke, a fost preocupat exclusiv de arhivele diplomatice. Acest lucru a avut efect dublu, de introducere intenționată a unei abordări mai științifice a istoriografiei și de limitare neintenționată a „practicantilor săi la studii de politică la nivel înalt, și în special de istorie diplomatică“³. În consecință, în cadrul studiilor de caz istorice în comparație, istoria diplomatică este adesea considerată echivalent istoriografic al teoriei relațiilor internaționale. Problema constă în obiectivele uneori destul de divergente ale diplomației și ale relațiilor internaționale. În timp ce teoria relațiilor internaționale încearcă să identifice ceea ce s-a întâmplat cu adevărat și de ce anume, ceea ce se întâmplă acum și ceea ce este probabil să se întâmple în viitor, istoria diplomatică reprezintă doar uneori istoria a ceea ce a fost cu adevărat planificat sau realizat de către diverse state⁴. Istoria diplomatică reflectă cu acuratețe politica declarată și intențiile liderilor din stat, ceea ce au vrut aceste organisme de conducere să creadă alții că făceau și ce

aveau de gând să facă. Totuși, aceste declarații de politică și de intenție au fost numai uneori identice cu practicile și politicile reale. Prin urmare, există o ambiguitate semnificativă legată de comportamentul unui stat de-a lungul istoriei sale diplomatice⁵. Foarte adesea, diplomații fac declarații false, oferă piste false și se folosesc de subterfugii, la indicațiile șefilor, pentru a urmări interesele de stat și naționale.

Acest lucru este valabil în special în domeniul securității naționale, deoarece aici natura fundamentală a intereselor de stat tinde să legitimeze folosirea oricăror mijloace. Pe probleme de securitate națională, istoria militară – istoria planificării militare, a pregătirii și dislocării trupelor – reflectă politicile reale adoptate și urmărite de către structurile de conducere din stat, fiind mai precisă decât istoria diplomatică. În mod evident, atât istoria diplomatică, cât și cea militară sunt necesare pentru înțelegere deplină a politicii de stat, în măsura în care este posibil. Cu toate acestea, acuratețea în evaluarea politicii reale are de suferit mai mult atunci când istoria militară, mai degrabă decât istoria diplomatică, este lăsată deoparte. Acest lucru este valabil mai ales când autoritatea de stat este centralizată într-un cerc restrâns al elitelor, așa cum se întâmplă în statele autoritare sau cvasiautoritare. Dar este, de asemenea, valabil și în statele democratice aflate sub regimul legii marțiale sau în timp de război, atunci când nici cabinetele guvernamentale și parlamentele alese, nici grupurile de interese politice și instituționale nu joacă un rol important în elaborarea politicii externe sau nu-și exercită autoritatea în luarea deciziilor așa cum fac în vreme de pace.

Având în vedere o diferență de presupus între politica declarată de către liderii politici și politica efectivă sugerată de comportamentul militar, este necesar să se determine în ce măsură acest fapt reflectă o politică de securitate intenționată și una oarecum „normală“ și în ce măsură ar putea reflecta o gravă criză în relațiile civil-militare. O modalitate simplistă de a lămurii lucrurile este examinarea ierarhiei de comandă: relațiile constituționale și efective ale autorității centrale de stat (dacă există președinte, regent sau rege) cu armata, și dacă aceasta controlează armata. O atenție deosebită ar trebui acordată responsabilității oficiale a executivului central și contribuția sa efectivă la luarea deciziilor și stabilirea practicilor și a politicilor adoptate în cadrul armatei. Presupunând că autoritatea executivă are controlul armatei, probele pot fi evaluate în funcție de acuratețea cu care acestea reflectă politica reală, în conformitate cu următoarea ierarhie a încrederii pe care o oferă:

- corespondență și instrucțiuni diplomatice;
- instrucțiuni și dispoziții din interiorul guvernului;
- planuri și pregătiri militare, precum și dislocări de trupe.

Prefața ediției în limba română

Studiul aflat în fața dumneavoastră – lucrarea mea de doctorat – a fost abandonat de câteva ori. Când mă gândesc retrospectiv, la toată munca depusă, sunt mai curând surprins că a fost finalizat în cele din urmă. Primul hop a apărut în toamna anului 1989, la scurt timp după ce am terminat examenele pentru doctorat la UCLA/RAND și am acceptat un post de profesor invitat pentru a predă un curs de „securitate națională și relații internaționale“ la Universitatea Washington din Seattle, în semestrul de iarnă următor. În timp ce priveam la televizor, împreună cu restul lumii, prăbușirea comunismului românesc, am primit un telefon de la Consiliul pentru Cercetări și Schimburi Internaționale (*International Research and Exchanges Board – IREX*), cu sediul la Princeton, solicitându-mi-se să deschid pentru ei un birou în București, așa că toate gândurile despre finalizarea disertației mi-au fugit din minte.

În 1993, am contactat Departamentul de științe politice de la UCLA pentru a-mi relua scrierea lucrării de doctorat, însă am constatat că membrii acestui departament se schimbaseră aproape în masă, în anii trecuți de la plecarea mea. Noua conducere a departamentului mi-a solicitat prezența la Los Angeles cel puțin o dată pe semestru, iar în tot acel timp, trebuia să fiu și înscris la ei. Aceste condiții, costul înscrierii și diferența de fus orar de zece ore, costul călătoriilor între București și Los Angeles, plus obligațiile de serviciu pe care le aveam în România au făcut ca finalizarea doctoratului la UCLA să fie prohibitivă.

Îndemnat de profesorii de la fosta mea facultate (Peter Sugar, Herb Ellison și Jim Augerot) și de vechiul meu prieten, profesorul Ingmar Söhrman, de la Universitatea Uppsala din Suedia, am început din nou să lucrez la teză, în 1995, sub îndrumarea lui Jan Åke Dellenbrandt, de la Universitatea Umeå.

Într-o cumplită turnură a evenimentelor, Jan Åke a dispărut în timp ce monitoriza alegerile din Letonia, curând după începutul colaborării dintre noi, declanșând o chinuitoare căutare care a durat șapte luni, înainte ca rămășițele sale să fie recuperate dintr-un lac leton, cu portofelul și lucrurile

de valoare neatinsă. Trauma provocată familiei sale, prietenilor și întregii universități a fost enormă. Acest studiu putea foarte bine să piară odată cu Jan Åke, dacă n-ar fi existat susținerea insistentă a prietenului meu Ingmar Söhrman și acceptul ambasadorului Krister Wahlbäck de a prelua coordonarea lucrării mele.

Să lucrez cu Krister a fost o experiență memorabilă, pe care o consider una dintre cele mai stimulative intelectuale din toată cariera mea academică. Nu doar că era un expert al perioadei vizate de lucrarea mea, dar, ca membru al Academiei Regale Suedeze de Științe ale Războiului, cunoștea foarte bine tema fundamentală a tezei mele, iar în perioada scrierii sale, 1997–1998, a făcut parte din Comisia pentru aurul nazist a Ministerului suedez al Afacerilor Externe și, mai târziu, a fost unul dintre experții suedezi ai Grupului de lucru suedezo-rus cu privire la Raoul Wallenberg. Inutil de spus că am avut multe de discutat, atât la Ministerul de Externe suedez, cât și la Universitatea Umeå. Competențele lui Krister erau legate în primul rând de Finlanda, iar acest lucru, în combinație cu interesul puternic manifestat de Helsinki, a dus la susținerea pentru a treia oară a tezei de doctorat la Universitatea din Helsinki. (Universitatea Umeå solicită două susțineri formale ale lucrării: una intradepartamentală și alta publică, având un oponent de la o altă universitate.)

Studiul care urmează este o reflectare fidelă a disertației mele originale, numai erorile tipografice au fost corectate, au fost completate notele cu câteva surse direct legate de subiect și a fost adăugat un index, dar consider că reprezintă o tratare destul de exactă a perioadei din punctul de vedere al istoriei comparative și al politicii, cu doar două excepții, una de natură teoretică și cealaltă referitoare la interpretarea istorică. Când mi-am început teza de doctorat și la data primei publicări, în 1998, „statele“ (sau „statele-națiuni“) erau încă principalii actori din sistemul internațional, în ciuda rolului extrem de important al organizațiilor internaționale și al corporațiilor multinaționale. Având în vedere îmbrățișarea probabil mult prea entuziastă a globalismului post-Război Rece, dar mai ales înființarea și extinderea Uniunii Europene, lucrurile s-au schimbat. Prin urmare, teoria neorealistică așa cum am aplicat-o comportamentului unui stat mic implicat într-o alianță în al Doilea Război Mondial s-ar putea să nu mai fie la fel de aplicabilă situației internaționale actuale.

Cel mai vulnerabil aspect al interpretării istorice este probabil evaluarea intențiilor politice ale regelui Carol al II-lea. Descoperiri de arhivă ulterioare au confirmat că populația românească, conducerea partidelor tradiționale și conducerea militară românească erau în mod copleșitor atașate unui Occident definit în principal de Franța și Marea Britanie (printre alții,

Iuliu Maniu, liderul Partidului Național Țărănesc, chiar a acționat în calitate de agent britanic). Cu toate acestea, publicarea ulterioară a jurnalelor regelui arată că, atunci când a venit la putere, în 1930, era deja ferm hotărât să distrugă monarhia constituțională din România și mai ales sistemul său multipartid și parlamentar – pe care l-a numit cu dispreț „sistemul francez“.

Acum, se pare că regele Carol al II-lea a fost influențat de diverși agenți germani, inclusiv foști camarazi din Regimentul de Infanterie Potsdam, în care a servit pentru un timp, în vreme ce era încă prinț, la fel ca și alți membri ai ramurii germane a familiei Hohenzollern, dar și de tot soiul de atașați militari germani, inclusiv repugnantul Alfred Gerstenberg, care a acceptat retragerea formală a României din Axă, în august 1944, dar numai pentru a bombardă apoi capitala, Bucureștiul, și a provoca o stare de război cu foștii aliați. Astfel, manevrele regelui între puterile aliante occidentale și al Treilea Reich, în perioada 1930–1940, ar putea fi considerate mai puțin drept o serie de măsuri tactice și mai mult ca o contradicție profundă – dacă nu chiar schizofrenie – printre factorii de decizie ai politicii externe și de securitate românești înainte de septembrie 1940.

O a doua zonă în care interpretarea mea lasă de dorit este exagerarea „obsesiei“ antisovietice a aripii de dreapta a conducerii politice ungare în perioada imediat următoare Primului Război Mondial. De la prima publicare a acestui studiu, arhivele epocii sovietice au confirmat că o consolidare a statului român unitar a „împins“ Ungaria și URSS să formeze o alianță *de facto* împotriva ei¹. Până într-atât, încât amiralul Horthy și regimul său au reușit să realizeze un *gentlemen's agreement* cu Stalin vizavi de România, după cum dezvăluie arhivele rusești desecretizate după 1991, ceea ce a fost cu adevărat impresionant.

Nu numai că, încă din 1919, Horthy intenționa să apeleze la sprijinul militar al Moscovei împotriva României, chiar netezind drumul prin numirea ca șef al Statului-Major, în 1938, a unui fost comandant al Armatei Roșii a lui Béla Kun (după cum este menționat în această carte), dar, de asemenea, Moscova s-a declarat dispusă să ignore declarația de război a Ungariei dacă participarea sa nu avea să fie „activă“². În ianuarie 1944, armata sovietică chiar a ordonat unităților sale și celor de partizani care operau în regiune să nu deschidă focul asupra forțelor ungare, ceea ce arată cât de mult dorea Kremlinul o astfel de coaliție împotriva României.

Aceasta subliniază mediul politic extrem de complex în care România a fost obligată să opereze în timpul războiului. În vreme ce Uniunea Sovietică și Germania nazistă au fost corect apreciate de către elitele responsabile de la București drept cele mai mari amenințări din Europa, regimul lui Horthy din Ungaria a reușit să creeze o alianță timpurie cu Hitler și să ajungă la

Din păcate, neorealismul, sau realismul structural, teoria predominantă în politica internațională a ultimilor 25 de ani și teoria de bază conform căreia este analizat comportamentul cu ocazia formării alianțelor, s-a dovedit a nu fi ideal pentru înțelegerea acestui comportament. În general, adepții neorealismului argumentează că, fiind o teorie de comportare în structură și sistem, este ilogic să te aștepți ca neorealismul să abordeze problema comportamentului la nivel de unitate⁴. Totuși, adepții neorealismului trag adesea concluzii privind comportamentul determinat structural al anumitor unități (marile puteri), în vreme ce le neglijează pe altele (statele mici). Unii dintre aceștia au încercat chiar să explice prin neorealism comportamentul la nivel de unitate al marilor puteri în privința politicii externe și a formării și conducerii alianțelor militare⁵.

Confuzia domnește încă vizavi de alierea statelor mici și mai ales de ce acestea se aliază cu state agresoare sau *bandwagon*. Concepte precum *echilibrarea puterilor*, *bandwagoning* sau *teoria dominoului*, preluate din neorealism și aplicate comportamentului, continuă să afecteze politica marilor puteri față de statele mici⁶. Posibile motive pentru eșecul neorealismului în această privință pot fi regăsite în însăși structura teoriei, în modul și consistența aplicării sale și/sau în premisele empirice pe care se bazează.

Dintre toate alianțele, motivele și dinamica celor formate în vremuri de război sunt probabil cele mai importante de înțeles, dar și cele mai greșit interpretate. Acest studiu are două țeluri principale. Primul este reconcilierea teoriei neorealismului cu comportamentul statelor mici în cadrul alianțelor formate pe timp de război, pentru a crește predictibilitatea comportamentului statelor mici și pentru a spori relevanța teoriei în elaborarea politicilor în cunoștință de cauză. Al doilea este de a lămurii într-o măsură câtva dinamica alianțelor dintre statele mici și marile puteri în vremuri de război. Pentru că acestea tind să fie mai efemere decât alianțele formate pe timp de pace, nu este de mirare că, în consecință, li s-a acordat mai puțină atenție. După ce explică, mai întâi, slăbiciunea respectivei teorii, acest studiu propune modificări în structura și modul său de aplicare, iar apoi examinează empiric comportamentul câtorva state mici în cadrul alianțelor de război. Metoda empirică utilizată se concentrează asupra unui studiu de caz comparativ, sau „urmărire a procesului“, pentru a determina legăturile cauzale care ar fi putut interveni, influențând astfel stabilirea politicii.

Există și câteva aspecte neașteptate ale acestui studiu. În primul rând, cam toate tratatele realiste și neorealiste de analiză a alianțelor politice se referă la alianțele marilor puteri, la alianțele pe timp de pace sau la amândouă. Alianțele statelor mici în vremuri de război nu sunt vizate. În al doilea rând, în vreme ce aderarea statelor mici la alianțele defensive este considerată a fi

făcută cu un scop evident pentru acestea, există o confuzie substanțială privind motivul aderării unor asemenea state la alianțe ofensive. Acest studiu se concentrează în mod direct pe alianțele încheiate în vremuri de război de statele mici cu o mare putere agresoare. În al treilea rând, în loc să analizeze comportamentul unui stat mic în cadrul a diferite alianțe, acest studiu analizează câteva state mici – Ungaria, Finlanda și România – în cadrul alianței cu Germania în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. O examinare a celor mai importanți trei aliați ai Germaniei de pe Frontul de Est este extrem de sugestivă luând în considerare diferențele în motivarea inițială a alianței și efectul acestor diferențe asupra comportamentului în cadrul acestei alianțe.

Fenomenele și tendințele legate de evoluția alianței, precum și relațiile implicate în cadrul acesteia vor fi analizate de-a lungul timpului, în fiecare dintre cele trei state.

Acest studiu este împărțit în cinci capitole. Primul capitol, *Metodologie și teorie*, examinează problemele metodologice asociate studiilor comparative de caz istorice, problemele conceptuale ale teoriei neorealiste cu aplicație la statele mici și aplicarea paradigmei teoretice dezvoltate pentru analizarea alianțelor pe timp de pace vizavi de cele formate în vremuri de război. Continuă apoi cu o analiză a problemelor teoretice asociate celor trei tendințe principale din cadrul paradigmei de cercetare neorealistă: (1) balanța de putere, a lui Kenneth Waltz; (2) balanța amenințării, a lui Walt; (3) balanța de interese, a lui Randall Schweller⁷. Acest capitol se încheie cu o prezentare a conceptelor de alianță compatibilă și alianță incompatibilă și impactul probabil al puterii de negociere a statelor mici în cadrul alianței.

Cele trei capitole principale alcătuiesc esența studiilor de caz în comparație și abordează trei probleme principale:

- Care au fost condițiile și premisele inițiale ale alianței statelor mici cu o mare putere? Mai exact, cât de compatibile erau statele mici cu marea putere din cadrul alianței formate pe timp de război, din punctul de vedere al orientării lor în cadrul balanței de putere, al amenințărilor care le vizau și al strategiilor de securitate adoptate de acestea în perioada interbelică, situație urmărită până la intrarea lor în război?
- Ce impact a avut compatibilitatea sau incompatibilitatea asupra influenței marii puteri față de independența elitelor și instituțiilor statelor mici, și mai ales față de abilitatea statelor mici de a-și realiza interesele naționale?
- Ce impact a avut compatibilitatea sau incompatibilitatea asupra statelor mici privind controlul nivelului contribuției militare și economice în cadrul alianței, mai ales în condițiile în care interesele coaliției și interesele naționale (așa cum erau definite din punctul de vedere al statelor mici) nu mai coincideau?

Capitolele II și III compară factorii subiectivi. Capitolul IV compară factorii obiectivi, mai ușor cuantificabili, asociați contribuției în cadrul alianței: numărul trupelor trimise pe front în relație cu numărul efectivelor disponibile, valoarea creditelor financiare necompensate obținute de Germania, cantitatea de grâu exportată în Germania (absolută și prin raportare la producția internă), precum și cantitatea de petrol exportată în Germania (absolută și prin raportare la producția internă). În fiecare secțiune principală a acestui capitol este analizată diversitatea proceselor de negociere din cadrul alianței ca o consecință a compatibilității/incompatibilității, cu examinarea exemplurilor specifice de negociere, prezentate împreună cu date cantitative.

Toate cele trei cazuri sunt perfect comparabile din punctul de vedere al determinării compatibilității și al penetrării și influenței Germaniei, prezentate în capitolele II și III. Totuși, Finlanda lipsește din analiza comparativă a contribuției militare și economice prezentate în capitolul IV din mai multe motive. În primul rând, după 1941, Finlanda avea un front activ, pe care Germania îl considera de importanță secundară, în timp ce Ungaria și România, de-a lungul întregii lor participări la alianță, au luptat pe ceea ce Hitler aprecia a fi frontul principal din est. În al doilea rând, în vreme ce Ungaria și România aveau o contribuție economică substanțială în cadrul alianței, la insistențele Germaniei, Finlanda era dependentă de Germania pentru asigurarea necesarului de cereale și petrol, adică a fost susținută de aceasta în perioada războiului. În sfârșit, Finlanda era izolată din punct de vedere geografic, reducând, în consecință, interesul și atenția Germaniei față de ea, precum și capacitatea de a exercita presiune asupra acestei țări.

Concluziile sunt prezentate în capitolul V, ultimul.

CAPITOLUL I

Metodologie și teorie

1. Probleme metodologice

A. Studii de caz comparative

Acest studiu se bazează pe metoda de analiză comparativă focalizată a unor cazuri istorice. În acest scop, este urmărită evoluția relațiilor și fenomenelor derulate de-a lungul timpului în trei state: Ungaria, Finlanda și România. În capitolul II, după stabilirea compatibilității inițiale, studiul urmărește evoluția relațiilor cu Germania și cu Uniunea Sovietică, înainte de a examina condițiile specifice fiecărui stat de intrare în Campania de Răsărit. Capitolul III urmărește evoluția relațiilor specifice ale Germaniei cu statele mici, inclusiv influența și controlul asupra instituțiilor acestora – mai ales cele militare –, dar și a organizațiilor radicale de dreapta. Capitolul IV tratează rezultatele negocierilor în interiorul alianțelor asupra unor probleme specifice ale contribuției militare și economice, cu scopul de a verifica ipotezele prezentate în capitolele II și III. Apoi, se concentrează pe mai multe exemple de negociere care au condus la aceste rezultate pentru a evalua potrivirea lor cu comportamentul preconizat de respectivele ipoteze și de a evidenția natura diferită a dinamicii de negociere pentru aliați compatibili și incompatibili.

i. Problemele dovezilor

Există două probleme generale și fundamentale asociate cu utilizarea studiilor de caz istorice comparative în alcătuirea teoriei relațiilor internaționale. Prima este legată de natura probelor primare, iar a doua de natura interpretării surselor secundare. Utilitatea probelor primare în elucidarea evenimentelor din trecut și în furnizarea unei baze de date comparabile este dependentă de originea lor, de scopul furnizării și de disponibilitatea lor. Acesta este adesea cazul în care politica oficială exprimată de către